

ЛЕКСИКОЛОГІЯ АНГЛІЙСЬКОЇ І НІМЕЦЬКОЇ МОВ

Укладач – доцент кафедри іноземних мов та українознавства, кандидат філологічних наук, доцент Л. Б. Воловик

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Лексикологія англійської і німецької мов» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціальності «Філологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є іншомовна комунікативна компетенція.

Міждисциплінарні зв'язки: практичний курс першої іноземної мови (англійська), практичний курс другої іноземної мови (німецька), стилістика англійської і німецької мов.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти мовленнєвої компетенції та однієї з її основних складових – лексичної компетенції, що сприятиме ефективному функціонуванню у культурному розмаїтті навчального та професійного середовищ.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Лексикологія англійської і німецької мов» є:

- формувати у здобувачів вищої освіти мовленнєві компетенції для забезпечення їхнього ефективного спілкування в професійному середовищі;
- виявлення властивостей слів у процесі їх творення, вживання і взаємозалежність у системі мови;
- вивчення словникового складу англійської і німецької мов у діахронічному та синхронічному аспектах;
- ознайомлення здобувачів вищої освіти з мовною лексикою, як сукупністю слів і словотворчих елементів, які складають організовану і цілісну систему;
- вивчення регіональних варіантів англійської мови, відмінності у граматиці, фонетиці та лексичному складі;
- дослідження значення слова, багатозначність та лексичних одиниць, що мають схожі (синоніми) та відмінні значення (антоніми);
- виявлення особливостей стилістичної диференціації англійської і німецької мов (стилістично нейтральні слова, книжкова лексика, розмовні слова та сленг).

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані наступні компетентності:

Знання:

- основних понять дисципліни;
- етимологічного складу англійської і німецької мов, шляхів формування лексики;
- регіональних особливостей англійської і німецької мов;
- специфіки вживання фразеологічних одиниць та стилістично маркованої лексики;
- семантичних груп слів, явищ синонімії, антонімії, омонімії та полісемії в англійській і німецькій мов;
- основних засад формування словників англійської і німецької мов.

Вміння:

- застосовувати знання при семантичному аналізі тексту, де розглядається морфемна структура слова, лексичне та граматичне значення, синонімія, антонімія, засоби розширення значення слова (метафора, метонімія);
- використовувати різноманітних лексикографічних джерел (етимологічних, енциклопедичних, філологічних словників, словників сленгу та синонімів);
- розуміти специфіку англійської мови на відміну від української, використовувати знання з курсу для подальших науково-практичних досліджень.

Типи мислення: словесно-логічне, теоретичне, продуктивне, репродуктивне, інтуїтивне, творче.

Професійні, світоглядні і громадянські якості: соціальна активність, працьовитість, уміння приймати самостійні рішення, виявляти ініціативу, уміння домагатися результатів, бути наполегливим.

Морально-етичні цінності: відповідальність, повага до співрозмовників, опонентів по спілкуванню, толерантність тісно пов'язані із самоповагою.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, 4 кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Об'єкт лексикології. Етимологічний аналіз сучасного англійського словника.

Лексикологія як галузь лінгвістики. Основні поняття лексикології. Слова місцевого походження. Іноземні елементи в сучасній англійській мові. Асиміляція запозичень. Етимологічні дублети. Інтернаціональні слова.

Тема 2. Словотвір у сучасній англійській мові.

Морфологічна структура слова. Продуктивні та непродуктивні шляхи

словотвору. Афіксація. Структура слова. Класифікація складних слів. Конверсія. Скорочення. Лексичні абрєвіатури. Акроніми.

Тема 3. Англійська мова як система.

Синоніми. Омоніми. Евфемізми. Антоніми. Неологізми. Традиційне лексикологічне групування. Теорія семантичного поля. Тематичні або ідеографічні групи. Гіпоніми.

Тема 4. Фразеологія.

Критерії визначення фразеологічних одиниць. Підходи до класифікації фразеологічних одиниць. Шляхи формування фразеологічних одиниць. Стилїстичний аспект фразеології. Прислів'я, приказки, цитування і кліше.

Тема 5. Варіанти англійської мови.

Характеристика англійської мови як мови світу. Мова, діалект і акцент. Географічний діалектний континуум. Соціальний діалектний континуум. Британська англійська мова. Американський варіант англійської мови. Канадська англійська мова. Австралійська версія англійської. Англійська мова у Новій Зеландії.

Тема 6. Об'єкт лексикології. Етимологічний аналіз сучасного німецького словника.

Лексикологія як галузь лінгвістики. Основні поняття лексикології. Слова місцевого походження. Іноземні елементи в сучасній німецькій мові. Асиміляція запозичень. Етимологічні дублети. Інтернаціональні слова.

Тема 7. Словотвір у сучасній німецькій мові.

Морфологічна структура слова. Продуктивні та непродуктивні шляхи словотвору. Афіксація. Структура слова. Класифікація складних слів. Конверсія. Скорочення. Лексичні абрєвіатури. Акроніми.

Тема 8. Німецька мова як система.

Синоніми. Омоніми. Евфемізми. Антоніми. Неологізми. Традиційне лексикологічне групування. Теорія семантичного поля. Тематичні або ідеографічні групи. Гіпоніми.

Тема 9. Фразеологія. Критерії визначення фразеологічних одиниць. Підходи до класифікації фразеологічних одиниць. Шляхи формування фразеологічних одиниць. Стилїстичний аспект фразеології. Прислів'я, приказки, цитування і кліше.

Тема 10. Варіанти німецької мови. Характеристика англійської мови як мови світу. Мова, діалект і акцент. Географічний діалектний континуум. Соціальний діалектний континуум.

3. Рекомендована література

Основна

Антрушина Г.Б. Лексикология английского языка / Г.Б. Антрушина, О.В. Афанасьева, Н.Н. Морозова. – М.: Дрофа, 2004. – 288 с.

Елисеєва В.В. Лексикология английского языка (учебник) / В.В. Елисеєва. – СПб: СПбГУ, 2003. – 44 с.

Ніколенко А.Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика / А.Г. Ніколенко. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 528 с.

Допоміжна

Лексикология английского языка / [сост. Н.К. Иванова]. – Иваново: Ивановский государственный химико-технологический университет, 2009. –

Німецька мова

Основна

1. Степанова М. Д. Лексикология современного немецкого языка / М. Д. Степанова, И. И Чернышева. – М.: Академия, 2003. – 252 с.

2. И. Г. Ольшанский, А. Е. Гусева Лексикология: Современный немецкий язык (учебник для вузов) / И. Г. Ольшанский, А. Е. Гусева. – М.: Академия, 2005. – 416 с.

3. Розен Е. В. Новые слова и устойчивые словосочетания в немецком языке / Е. В. Розен. – М.: Просвещение, 2008. – 192 с.

Допоміжна

1. Fleischer W. Wortbildung der deutschen Gegenwartssprache. VEB Bibliographisches Institut Leipzig, 2007. 327 S.

2. Portjanikow V. A. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache / V. A. Portjanikow. – Нижний Новгород, 2001. – 92 с.

3. Schippan Thea. Lexikologie der deutschen Gegenwartssprache / Thea Schippan. – VEB Bibliographisches Institut Leipzig. 2010. – 307 S.

Інформаційні ресурси

1.Електронний словник. Офіційний сайт: www.lingvo.ru

2.Електронний словник. Офіційний сайт: www.multitran.ru